

VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ ĮSTAIGOS VYRIAUSYBĖS ATSTOVAS PANEVĖŽIO IR UTENOS APSKRITYSE

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 60, LT-01110 Vilnius, mob. 8 609 54703, 8 658 42925, el. p. info@vaistaiga.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 305205389.
Atstovo duomenys: Respublikos g. 62, LT-35158 Panevėžys, mob. 8 609 54669, 8 658 42941, el. p. panevezys@vaistaiga.lt

Kupiškio rajono savivaldybės tarybai

2023-03-03 Nr. TR3-14(5.3E)

Kopija
Kupiškio rajono savivaldybės merui

TEIKIMAS

DĖL KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBOS 2023 M. VASARIO 2 D. SPRENDIMO NR. TS-24 „DĖL KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBOS 2021 M. VASARIO 25 D. SPRENDIMO NR. TS-23 „DĖL VIETINĖS RINKLIAVOS UŽ PREKYBĄ IR PASLAUGŲ TEIKIMĄ KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS VIEŠOSIOSE VIETOSE NUOSTATŲ PATVIRTINIMO“ PAKĖITIMO“ PAKĖITIMO

2023 m. vasario 2 d. Kupiškio rajono savivaldybės taryba (toliau – Taryba) priėmė sprendimą Nr. TS-24 „Dėl Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2021 m. vasario 25 d. sprendimo Nr. TS-23 „Dėl Vietinės rinkliavos už prekybą ir paslaugų teikimą Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos viešosiose vietose nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ (toliau – Sprendimas), kurio 1.1 papunkčiu papildė Vietinės rinkliavos už prekybą ir paslaugų teikimą Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos viešosiose vietose nuostatus (toliau – Nuostatai) 16 punktu ir jame nustatė, kad 50 procentų vietinės rinkliavos mokesčio *lengvata taikoma Kupiškio rajono savivaldybėje gyvenamąją vietą deklaravusiems pensininkams ir neįgaliesiems, turintiems pensininko ar neįgaliojo pažymėjimą.*

2023 m. vasario 2 d. Sprendimas paskelbtas Teisės aktų registre (TAR, 2023-02-02, Nr. 1953). Jis įsigaliojo 2023 m. vasario 3 d.

Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymo (toliau – Rinkliavų įstatymas) 2 straipsnio 3 dalyje sąvoka „*vietinė rinkliava*“ apibrėžiama kaip savivaldybės tarybos sprendimu ir jos nustatyta tvarka privaloma įmoka, galiojanti savivaldybės teritorijoje.

Pagal Rinkliavų įstatymo 3 straipsnį rinkliavų mokėtojais laikomi fiziniai ir juridiniai asmenys, išskyrus Lietuvos banką.

Rinkliavų įstatymo 11 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodoma, kad savivaldybės taryba turi teisę savivaldybės teritorijoje nustatyti vietinę rinkliavą už leidimo prekiauti ar teikti paslaugas savivaldybės tarybos nustatytose viešosiose vietose išdavimą (viešąją vietą, kurioje vykdoma prekyba, teikiamos paslaugos, laikytina savivaldybės teritorijoje esanti savivaldybei ar valstybei nuosavybės teise priklausanti ar patikėjimo teise valdoma teritorija (išskyrus išnuomotą ar perduotą naudotis teritoriją), kurioje teikiamos paslaugos, taip pat vykdoma prekyba nuo (iš) laikinųjų prekybos įrenginių, kioskų paviljonų, prekybai pritaikytų automobilių ar priekabų, lauko kavinių).

Nuostatų 2 punkte nurodyta, kad vietinė rinkliava už prekybą ir paslaugų teikimą Kupiškio rajono savivaldybės (toliau – Savivaldybė) teritorijos viešosiose vietose yra Savivaldybės tarybos sprendimu nustatyta privaloma įmoka vietinės rinkliavos mokėtojams. Nuostatų 3 punkte nurodyta, kad rinkliavos mokėtojai yra fiziniai ir juridiniai asmenys, išskyrus Lietuvos banką. Atsižvelgiant į

tai, laikytina, kad vietinės rinkliavos mokėtojai yra visi asmenys, tame tarpe pensinio amžiaus ir neįgalieji asmenys, mokantys Savivaldybės tarybos nustatyto dydžio vietinę rinkliavą už leidimo išdavimą prekiauti ir teikti paslaugas Savivaldybės teritorijos viešose vietose, nepriklausomai nuo jų gyvenamosios vietos (faktinės, deklaruotos ar nedeklaruotos).

Rinkliavų įstatymo 12 straipsnio 3 punkte nustatyta, kad į savivaldybės tarybos kompetenciją patenka vietinių rinkliavų lengvatų nustatymas. Pažymėtina, kad lengvatų ir jų įgyvendinimo nustatymas turi būti teisėtas, neprieštarauti kitų teisės aktų reikalavimams.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos (toliau – ir Konstitucija) 120 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, jog savivaldybės pagal Konstitucijos bei įstatymų apibrėžtą kompetenciją veikia laisvai ir savarankiškai. Savivaldybių savarankiškumas ir veiklos laisvė pagal Konstitucijos bei įstatymų apibrėžtą kompetenciją – konstituciniai principai, tačiau Konstitucijos 120 straipsnio 2 dalies norma negali būti atsiejama nuo toje pačioje dalyje įtvirtintos nuostatos, kad savivaldybių veikimo laisvė ir savarankiškumas yra saistomi Konstitucijoje bei įstatymuose apibrėžtos jų kompetencijos (Konstitucinio Teismo 2000 m. birželio 13 d., 2002 m. gruodžio 24 d. nutarimai). Konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja įvairius reikalavimus įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams: teisėkūros subjektai teisės aktus gali leisti tik neviršydami savo įgaliojimų; teisės aktuose nustatyti reikalavimai turi būti grindžiami bendro pobūdžio nuostatomis (teisės normomis ir principais), kurias įmanoma taikyti visiems numatytiems atitinkamų teisinių santykių subjektams; *diferencijuotas teisinis reguliavimas turi būti grindžiamas tik atitinkamais teisės aktais reguliuojamų visuomeninių santykių subjektų padėties objektyviais skirtumais*; kad teisinių santykių subjektai galėtų žinoti, ko iš jų reikalauja teisė, teisės normos turi būti nustatomos iš anksto, teisės aktai turi būti oficialiai skelbiami, jie turi būti vieši ir prieinami; įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti aiškus, suprantamas, neprieštaringas, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios, turi būti užtikrinamas teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d., 2006 m. sausio 16 d., 2009 m. kovo 2 d. nutarimai).

Kaip jau buvo minėta, savivaldybių savarankiškumo ir veiklos principas nėra absoliutus ir jis neatleidžia viešojo administravimo teisės ir pareigas turinčio subjekto (savivaldybės tarybos) nuo pareigos laikytis visų kitų teisės aktų nuostatų bei viešosios teisės principų, tarp jų – teisėtumo principo (Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (toliau – Vietos savivaldos įstatymas) 4 straipsnio 6 punktas) ir žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo ir gerbimo principo (Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 13 punktas). Savivaldybės taryba turi viešojo administravimo teisės ir pareigas (Vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 1 punktas). Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – Viešojo administravimo įstatymas) 3 straipsnyje įtvirtinti viešojo administravimo principai, tarp jų – lygiateisiškumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas administracinius sprendimus, turi atsižvelgti į tai, kad įstatymui visi asmenys lygūs, ir negali varžyti jų teisių ar teikti jiems privilegijų dėl jų lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės ir turtinės padėties, išsilavinimo, religinių ar politinių pažiūrų, veiklos rūšies ir pobūdžio, gyvenamosios vietos ir kitų aplinkybių (Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 6 punktas).

Kupiškio rajono savivaldybės taryba, turėdama Rinkliavų įstatymo 12 straipsnio 3 punktu suteiktą kompetenciją nustatyti vietinės rinkliavos lengvatas, Sprendimo 1.1 papunktyje papildydama Nuostatus 16 punktu, nustatė, kad 50 procentų vietinės rinkliavos mokesčio lengvata taikoma, jeigu vietinės rinkliavos mokėtojas yra:

- 1) pensinio amžiaus ir gyvenamąją vietą deklaravęs Savivaldybėje;
- 2) neįgalus ir gyvenamąją vietą deklaravęs Savivaldybėje.

Tokiu teisiniu reguliavimu Taryba nustatė skirtingas vietinės rinkliavos mokėjimo sąlygas pensininkams ir neįgaliesiems, priklausomai nuo jų deklaruotos gyvenamosios vietos. Tokia vietinės rinkliavos mokėjimo diferenciacija sudaro skirtingas galimybes vykdyti prekybą ir teikti paslaugas Savivaldybės teritorijos viešosiose vietose pensinio amžiaus ir neįgaliesiems asmenims priklausomai nuo jų gyvenamosios vietos, nes deklaravę gyvenamąją vietą Savivaldybėje pensininkai ir neįgalieji moka 50 procentų mažesnę privalomą įmoką už leidimo išdavimą prekiauti ar teikti paslaugas, nei nedeklaravę gyvenamosios vietos Savivaldybėje ar gyvenantys Savivaldybės teritorijoje *ir įtraukti* į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą pagal Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 6 punktą (šiuo atveju, į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą, jeigu jie nėra deklaravę gyvenamosios vietos, įtraukiami asmenys,

kurie ne dėl nuo jų priklausančių priežasčių negali deklaruoti savo gyvenamosios vietos toje savivaldybėje, kurioje gyvena, ne ilgesniam kaip 12 mėnesių laikotarpiui – pagal savivaldybę, kurios teritorijoje jie gyvena, kai deklaravimo įstaigai pateikia informaciją arba duomenis, pagrindžiančius jų ekonominius, socialinius ar asmeninius interesus toje savivaldybėje), (toliau kartu – nedeklaravę gyvenamosios vietos Savivaldybėje) pensininkai ir neįgalieji, norintys gauti tokį patį leidimą.

Atsižvelgiant į tai, kad Nuostatų 16 punkte yra suteikiamos lengvatos neįgaliesiems asmenims, deklaravusiems gyvenamąją vietą Savivaldybėje, svarbu pabrėžti, kad Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo (toliau - Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymas) 3 straipsnio 1, 2 ir 3 punktuose yra nurodyti šie neįgaliųjų socialinės integracijos organizavimo principai: lygių teisių, kuris reiškia, kad neįgalieji turi tokias pačias teises kaip ir kiti visuomenės nariai; lygių galimybių, kuris reiškia, kad neįgaliesiems, kaip ir kitiems visuomenės nariams, sudaromos tokios pat ugdymosi, darbo, laisvalaikio leidimo, dalyvavimo visuomenės, politiniame ir bendruomenės gyvenime galimybės. Tik tais atvejais, kai tokios pat sąlygos ir priemonės yra neveiksmingos, numatomos specialiosios priemonės, gerinančios neįgaliųjų padėtį; diskriminavimo prevencijos, kuris reiškia, kad neįgalieji apsaugomi nuo bet kokios diskriminacijos ar išnaudojimo. Sprendimo 1.1 papunkčiu papildyto Nuostatų 16 punkto turinys, ta apimtimi, kiek nustato vietinės rinkliavos lengvatą neįgaliesiems, deklaravusiems gyvenamąją vietą Savivaldybėje, privalo atitikti Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo 3 straipsnio 1, 2 ir 3 punktus.

Konstitucinio Teismo doktrinoje pabrėžiama, kad lygiateisiškumo turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą. (Konstitucinio Teismo 1996 m. sausio 24 d., 1996 m. balandžio 18 d. nutarimai). Konstitucinis asmenų lygybės principas savaime nepaneigia to, kad įstatymu gali būti nustatytas nevienodas teisinis reguliavimas tam tikrų asmenų kategorijų, esančių skirtingose padėtyse, atžvilgiu. Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginus su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 2009 m. birželio 8 d., 2010 m. birželio 29 d., 2011 m. vasario 14 d. nutarimai).

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) praktikoje yra konstatuota, kad, vertinant, ar tam tikru teisiniu reguliavimu nėra pažeidžiamas asmenų lygiateisiškumo principas, pirmiausia būtina identifikuoti tam tikrų subjektų (jų grupių) nevienodą (diferencijuotą) teisinį reguliavimą, o tai identifikuojant – vertinti, ar toks skirtingas teisinis reguliavimas yra nustatytas pagrįstai, t. y. ar asmenys, kuriems taikomas skirtingas teisinis reguliavimas, pasižymi tokiais teisinės padėties skirtumais, dėl kurių toks diferencijuotas teisinis reguliavimas būtų objektyviai pateisinamas, ar tokiu skirtingu teisiniu reguliavimu siekiama pozityvių, visuomeniškai reikšmingų tikslų, ar jei tai susiję su reguliuojamų visuomeninių santykių ypatumais (LVAT 2015 m. gruodžio 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1544-552/2015).

Paminėtina, kad prie Sprendimo projekto Nr. TSP-9 pateiktame Aiškinamajame rašte buvo nurodyta, kad „Savivaldybės administracijos Teisės skyriaus duomenimis yra tikslinga pakeisti Vietinės rinkliavos už prekybą ir paslaugų teikimą Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos viešosios vietose nuostatus, patvirtintus Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2021 m. vasario 25 d. sprendimu Nr. TS-23 „Dėl Vietinės rinkliavos už prekybą ir paslaugų teikimą Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos viešosios vietose nuostatų patvirtinimo“ ir papildyti dar vienu nauju punktu dėl 50 procentų vietinės rinkliavos mokesčio lengvatos taikymo Kupiškio rajono savivaldybėje gyvenamąją vietą deklaravusiems pensininkams ir neįgaliesiems“, taip pat nurodyta, kad „Nuostatai atitiks Kupiškio rajono savivaldybės gyventojų (smulkiųjų verslininkų) pageidavimus“. Aiškinamajame rašte nurodyti teiginiai nepagrįsti jokia informacija apie vietinės rinkliavos mokėtojų skirtingus požymius, dėl kurių siūlomas vietinės rinkliavos mokėtojų diferencijavimas būtų objektyviai pateisinamas, tokio teisinio reguliavimo būtinybę ar kitų duomenų analizė, leidžianti vertinti vietinės rinkliavos mokėtojų padėties objektyvius skirtumus, siūlomo teisinio reguliavimo siekiamus tikslus, taip pat įvertinti, ar tarp siekiamų tikslų ir taikomų priemonių išlaikoma pusiausvyra.

Taigi, nei Sprendime, nei prie Sprendimo projekto Nr. TSP-9 pateiktame Aiškinamajame rašte, nei Sprendimo projekto Nr. TSP-9 svarstymo ir priėmimo Tarybos 2023 m. vasario 2 d. posėdyje metu, nebuvo nurodytų jokių objektyvių duomenų ar aplinkybių, pagrindžiančių pensinio amžiaus ir neįgalių asmenų, deklaravusių gyvenamąją vietą Savivaldybėje, išskyrimą iš kitų pensinio

amžiaus ir neįgalių, tačiau nedeklaravusių gyvenamosios vietos Savivaldybėje, vietinės rinkliavos mokėtojų. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad Sprendimo 1.1 papunktis, kuriuo Nuostatų 16 punkte nustatyta vietinės rinkliavos lengvatos taikymo sąlyga, jog pensininkai ir neįgalieji turi būti savo gyvenamąją vietą deklaravę Savivaldybėje, **nepagrįstai riboja kitų pensinio amžiaus ir neįgalių asmenų, nedeklaravusių savo gyvenamosios vietos Savivaldybėje ir vykdančių prekybą ar paslaugų teikimą Savivaldybės teritorijos viešosiose vietose, galimybę gauti Nuostatų 16 punkte nustatytą lengvatą** ir taip sukuriama vienoje asmenų grupėje esantiems asmenims skirtingos veiklos vykdymo sąlygos išimtinai tik dėl jų deklaruotos gyvenamosios vietos, kitaip tariant, **pasirinktu teisiniu reguliavimu nepagrįstai diskriminuojami pensinio amžiaus ir neįgalūs vietinės rinkliavos mokėtojai, nedeklaravę gyvenamosios vietos Savivaldybėje**. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis teisinės valstybės principas – universalus principas, kuriuo yra grindžiama visa Lietuvos teisės sistema ir pati Konstitucija, kad šio konstitucinio principo turinys atsiskleidžia įvairiose Konstitucijos nuostatose, *inter alia* jos 29 straipsnyje, kuriame įtvirtintas asmenų lygiateisiškumo principas. Konstitucinio asmenų lygiateisiškumo principo pažeidimas kartu yra ir konstitucinių teisingumo, darnios visuomenės imperatyvų, taigi ir konstitucinio teisinės valstybės principo, pažeidimas (Konstitucinio Teismo 2012 m. vasario 6 d. nutarimas).

Įvertinus aukščiau nurodytų įstatymų normų turinį, teismų praktiką dėl asmenų lygybės (lygiateisiškumo) principo užtikrinimo ir Sprendimo 1.1 papunkčio turinį bei žinomas šio Sprendimo priėmimą lėmusias faktines aplinkybes, darytina išvada, kad Sprendimo 1.1 papunktis **prieštarauja** Konstitucijos 29 straipsnio 1 daliai, Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 6 punktui, Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 6 ir 13 punktam visa apimtimi ir Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo 3 straipsnio 1, 2 ir 3 punktam, ta apimtimi, kiek Sprendimo 1.1 papunkčiu papildytame Nuostatų 16 punkte nustatyta, kad lengvata taikoma neįgaliesiems, deklaravusiems gyvenamąją vietą Savivaldybėje.

Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1, 3 punktais, 8 straipsnio 1 dalies 1 punktu, **siūlau pakeisti ar panaikinti** Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2023 m. vasario 2 d. sprendimo Nr. TS-24 „Dėl Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2021 m. vasario 25 d. sprendimo Nr. TS-23 „Dėl Vietinės rinkliavos už prekybą ir paslaugų teikimą Kupiškio rajono savivaldybės teritorijos viešosiose vietose nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ 1.1 papunktį.

Šis teikimas turi būti apsvarstytas **artimiausiame Kupiškio rajono savivaldybės tarybos posėdyje**, bet ne vėliau kaip per vieną mėnesį. Apie priimtą sprendimą **Vyriausybės atstovui turi būti pranešta per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos**.

Atkreipiu Mero dėmesį į tai, kad pagal Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 8 straipsnio 6 dalį, **meras artimiausiame savivaldybės tarybos posėdyje su šiuo teikimu privalo supažindinti tarybos narius**.

Informuoju, kad per nustatytą terminą nepakeitus ar nepanaikinus ginčijamo teisės akto (nepranešus apie teikimo įvykdymą ar atsisakius jį įvykdyti) bus kreipiamasi į atitinkamos kompetencijos teisėmą teisės aktų nustatyta tvarka.

Vyriausybės atstovas Panevėžio ir Utenos apskrityse

Egidijus Lapinskas